

**N**on dico tibi septies. sed usque septuagies septies. *Mat. xviii.* Sermo noster erit de sancto euangelio hodierno. et continet multas bonas doctrinas morales ab ore christi platas. Sed primo salutem virgo maria. Sanctum euangelium pertinet in summa quibus doctrinas morales salutationi nostre multum necessarias et proficuas.

**P**rima est de fraterna correctione.

**S**ecunda de spirituali iurisdictione.

**T**ertia de exaudibili oratione.

**Q**uarta de acceptabili pentione.

**Q**uinta de amabili remissione.

De quinta loquitur thema propositum. Non dico tibi etc. **P**rima doctrina est fraterna correctio quomodo quilibet tenetur et obligatur corrigere proximum suum quoniam videt ipsum errantem et deficientem vel in puncto errandi homo tenetur ipsum corrigere dulciter et fraternaliter si credat vel sperat quod per suam fraternalem correctionem corrigetur et emendabitur. aliter melius esset tacere. **R**atio huius correctionis est quoniam deus non est contentus quod quilibet procuret sibi soli salutacionem. sed etiam suo proximo. Nullus dicat quod ad me de tali. sufficit mihi quod ego non faciam malum. quoniam deus dedit preceptum de dilectione proximi dei. Diliges proximum sicut teipsum. et deus mandauit hominibus et unicuique de proximo suo. Et sic quod libet curam habere debet. Primum uero non solum bonum proprium. sed etiam bonum proximi. et non solum animam propriam. sed etiam animam proximi. et plures quam corpus proprium. nullus igitur dicat. quod ad me. **I**tem dicit scriptura sacra. Deus mandauit unicuique de proximo suo. scilicet corrigendo. *Ecclesiasticus. xvii.* De hac fraterna correctione dicit christus in principio euangelij. Si peccauerit in te frater tuus. uade et corripe eum inter te et ipsum solum. Si te audierit lucratus es fratrem tuum. si autem te non audierit. adhibe tecum unum vel duos. ut in ore duorum vel trium testium stet omne verbum. et si non audierit eos dicit ecclesia. Si autem ecclesiam non audierit sit tibi sicut ethnicus et publicanus. **N**ota quod sunt quatuor conditiones gentium siue gradus de quibus deus dat doctrinam quomodo sunt corrigendi in suo gradu. Quidam sunt simplices et corrigibiles. quidam sunt elati et presumptuosi. quidam sunt duri et pterui. quidam sunt iniqui et maligni. Primi libenter suscipiunt correctionem dicendo correctori. Gratias ago. ego cognosco quod me maxime diligitis. Et de istis dat nobis christus doctrinam correctionis dei. Si peccauerit in te etc. id est te vel intra te. quia in exponitur pro contra vel intra. Intra quoniam scis quod ille fecit hoc peccatum. et credis quod ex tua fraterna correctione corrigetur. tunc uade et corripe eum dulciter scilicet charitatiue et reuerenter. hoc modo proposita simplex et corrigibilis optime et gratanter recipit correctionem.

et sic lucratus eris animam eius secrete inter te et ipsum solum. Et concordat apostolus dei. *Frater si preoccupatus fuerit homo in aliquo delicto. vos qui spirituales estis instruite in spiritu lenitatis. Gal. vi.* **S**ecundi sunt elati et presumptuosi qui nimis presument de se. de quibus dicit christus quod ad tales corrigendos debet homo venire cum testibus dicendo. Si mihi non creditis petatis a tali et tali qui sunt bone conscientie. Si autem presumptuosus dicit. ego intelligo et scio ita bene sicut vos et ipsi. et uult se excusare. tunc adhibe unum testem vel duos. scilicet auctoritates noui et veteris testamenti dicens. Quod potestis excusare vos. Ecce quod dicit scriptura sacra. et hoc est quod dicit christus ibi. Si autem te non audierit ex sua presumptione. adhibe tecum adhuc unum vel duos etc. usque omne verbum. **T**ertii sunt adhuc pteruiores. quia peiores. quia sunt duri et pterui habentes spiritum indictionis. et statim exponunt auctoritates dicentes. Melius intelligo ego quam vos. Talibus est alius modus suadendus. scilicet allegando determinationem ecclesie vel alicuius sancti doctoris. Et sic intelligitur illud uerbum christi. Sic ecclesia. quia aliter peccatum occultum non posset probare. Ideo dicit. Si non audierit dic ecclesie. Allega determinationem ecclesie. Quarta conditio personarum est iniquorum et malignosorum qui dicunt malum de determinatione ecclesie et de doctoribus sanctis. de quibus dicit christus. Sit tibi sicut ethnicus et publicanus. Contra tales dicit beatus Iohannes. Si quis uenit ad uos. et habet doctrinam. scilicet ecclesiam non affert. nolite eum recipere in domo nec aue ei dixeritis. Qui enim dicit illi aue comunicat operibus eius malignis. *ij. cano. i.* **N**ota de operibus malignis. scilicet despectiue loquendo dicens. Quid ad me de determinatione ecclesie vel pape vel doctorum. Ecce opera maligna. **S**ecunda doctrina est spiritualis iurisdictionis quam habent prelati ecclesiastici et presbyteri ibi. Amen amen dico uobis. quecumque ligaueritis super terram erunt ligata et in celis. et quecumque solueritis super terram erunt soluta et in celis. **N**ota amen. id est certe. Et loquebatur christus apostolus et discipulis tanquam prelati et presbyteris. et in persona ipsorum nobis ecclesiasticis. **H**ec iurisdictionis spiritualis singulariter ostenditur et seruatur in confessione sacramentali in qua confessor soluit et ligat. Soluit autem cum absoluit a vinculis peccatorum peccatorem. quia quot peccata habet anima tot vinculis est ligata in illo membro pro quod peccauit. Sic quod anima habet omnia membra ut corpus. et sunt spiritualia. Et si homo peccat iurando vel proximum diffamando etc. anima ligatur in gutture. **I**dem de aliis auctoritatibus. Iniquitates sue capiunt impium et funibus peccatorum suorum quisque perstringitur. *Prover. v.* Item *Funes peccatorum circumplexi sunt me. psalmus. cxviii.* Sed quando peccata confiteor cum proposito non redeundi ad peccata et absolui a confessore. solutus est etiam in celo.

## Feria tertia post Oculi

apud dñm. Deinde ligat pñiam iniungendo. Si  
cut bonus medicus soluit ligamēta infirmis. et  
imposita sibi medicina ligat itez. ita facit cōfes-  
sor q̄ soluit ligamenta peccatorū. Deinde ligat  
pñiam. hec corda pñie d̄z esse de tribus filis. s. ie  
iunij. o. ois. et clyne dicendo penitenti. faciatis  
h̄et h̄. Ista sunt q̄ ligant et obligant ip̄m in terra  
et in celo coram deo ad faciendum pñiam iniun-  
ctam. als damnabit. Ecce q̄re dicit. Amē dico  
vob. q̄cūq; ligaueritis sup̄ terram. s. in peniten-  
tijs iniunctis. erunt ligata et in cel. Pec spūal̄ iu-  
risdictio fuit p̄mo cōmissa. b. Petro ap̄lo q̄n̄ dī-  
xit sibi x̄ps. Dabo tibi clauēs regni celoz. mat.  
xv. Deinde cōmisit eam oibz apostol̄ dicens  
Amen dico et̄. Que est istius rō: dicendum ad  
ostendendū q̄ ista pt̄as eccl̄astica est in papa sō-  
taliter in facto iurisdic̄tis spūalis. tm̄ posse h̄z  
papa q̄tum habuit. b. Petrus ap̄ls. lz nō in mī-  
racul̄ faciendis. Et a papa descendit potestas i  
alios. sicut sentimēta sunt fontalr in capite. et ab  
ip̄o descendūt et deriuant̄ in alijs mēbris. Que  
stio hic. Exquo deus cōmisit suaz pt̄atem psby-  
teris q̄d in isto casu est faciendū q̄n̄ pctōr nō p-  
ponit abstinere a peccatis. vel q̄ nō voluit resti-  
tuere vel remittere iniuriā vel petere veniaz ab-  
offenso. vel non vult recedere a mala societate.  
et p̄fessor ex ignorantia vel verecūdia vel fauo-  
re. ne dñs q̄ est magnus hō indignet̄ s̄ ip̄m ab-  
soluit eum. de facto est questio. si est absolutus  
vel nō: Et vid̄ q̄ sic. exquo x̄ps vniūsalit̄ dixit  
quēcūq; solueritis sup̄ ter. et̄. Aliqui doctores  
tam theologi q̄ iuriste expediunt se de rñsione  
aliq̄d addendo q̄ hoc intelligit̄ clauē nō errāte  
id est p̄fessore. Sed aliē est respondendū et subti-  
lius p̄uata vniūsalitate. q̄cūq; soluerit̄ et̄. Nō  
super terrā. q̄re dicit sup̄ terram magis q̄ in ter-  
ra. vel infra terrā: Solutio p̄pter h̄ q̄m q̄ soluit  
ex ignorantia. verecūdia. timore vel amore non  
soluit sup̄ terram. q̄ affectōz terrenaz ponit su-  
pra se. sed soluit infra terram. Sed si p̄fessor sol-  
uit supra terram vniuersalr verū est q̄d dicit x̄ps  
Quēcūq; et̄. Q̄ aut̄ sic supra capiat̄ in sac̄ scri-  
ptura. auto. Eccl̄. iij. Exaltasti sup̄ terrā. i. sup̄  
terrenas affectōes habitatōz meā. Iō q̄n̄ deus  
cōmisit apostol̄ executōz et post suā resurrectōz  
declarans eis suam intentōz. et q̄d voluit dīcere  
sup̄ terram dixit. Accipite sp̄m sanctū quozuz  
remiseritis pec et̄. Joh. xv. Nō accipite sp̄m  
sanctum. q. d. in absoluēdo nō moueam̄ amore  
vel timore terrenali. sed affectōe sp̄s sancti. S̄z  
multi miseri p̄fessores ponunt se infra terraz. q̄  
non respiciūt nisi amorem carnalem. vel vt habe-  
ant pecunias et̄. Hanc pt̄atem nō cōmisit deus  
hoibus añ suam incarnatōz. imo dicebāt iudei  
et bñ. Quis pōt peccata dimittere nisi sol⁹ de⁹?  
Mar. ij. Sed exquo deus fecit se hoīem et as-  
sumpsit sorozē nr̄am. s. humanitatē in tanta cō-

iunctōe q̄ iam nō sunt duo s̄ vna p̄sona. voluit  
exaltare hoīes committens eis posse diuinuz. s.  
remittere peccata. Ecce rō q̄re sacerdotes h̄nt  
tantā pt̄atem. P̄tz etiam rñsio ad illos q̄ dicūt.  
B̄ndictum t̄ps erat antiq̄tus. q̄ non oportet  
bat p̄fiteri peccata. imo erat maledictum t̄pus  
q̄ deus non fecerat mḡros rōnales. q̄ ip̄e erat  
ita terribil̄ et durus. q̄ neminem absoluebat vt  
haberet gl̄am. Tertia doctrina est de exaudi-  
bili oratiōe. s. quem modū debem⁹ tenere i nr̄is  
ofoib⁹ vt exaudiamur. ibi. Ite dīco vob q̄ si  
duo ex vob cōsenserint sup̄ terrā de oī re q̄cū-  
q; petierint fiet ill̄ a patre meo qui in cel̄ est. h̄ic  
dan̄t multe expositōes sed recipiā illā q̄ magis  
facit intellectū. et p̄cordat cū textu. In dicta au-  
toritate ponunt tres conditōnes. Prima ibi. si  
duo ex vob cōsenserint. Isti duo sunt cor et lin-  
gua q̄ debent p̄sentire. i. p̄cordare in oratōe s̄  
d̄z exaudiri. q̄ nō est dāda lingua deo et cor mū-  
do. de mundanis cogitādo. q̄ talibus dicit x̄ps.  
h̄ic p̄lus labijs me honorat. cor autem eorum  
longe est a me. sine cā. i. sine vtilitate colunt me.  
Mat. xv. Ideo ap̄ls. Si ozem lingua. sup̄. tan-  
tum mens mea sine fructu est. j. Chorl. xliij. Ci-  
prianus Quō deus exaudiet oratōz tuā. quam  
tu nō vis audire. h̄ec est cā q̄re m̄trotiens nō ex-  
audimur in nr̄is oratōibus. q̄ ista duo. s. lingua  
et cor non p̄cordant. Petitis et nō accipietis. eo  
q̄ male petatis. Iaco. iij. Ideo aug⁹. Psalmis  
et hymnis cum ozetis deū hoc x̄f̄et in corde q̄d  
p̄fer̄ in ore. vel sic. Si duo ex vob p̄senserint  
sc̄z iniuriatus et iniurians. q̄ licet de ql̄ibet par-  
te sint aliq̄ plures. tm̄ ad istos duos pōt totum  
reduci. et nisi isti duo p̄senserint in bōa pace. als  
oratio eorū non exaudit̄ a deo. imo quādo orāt  
deus claudit sibi aures. Autoz. Esa. j. Cum ex-  
tenderitis manus v̄ras auertaz oculos meos a  
vob. et cum m̄plicaueritis oratōz nō exaudīā  
manus eīm v̄re sanguine plene sunt. Non soluz  
ille qui de facto occidit. sed etiā ille q̄ corde desi-  
derat mortem inimici h̄z manus plenas sangui-  
ne. j. Joh. iij. Omnis q̄ odit fratrem suū homi-  
cida est et̄. Ideo est necessaria p̄cordia inter ip-  
sos vt oīo exaudiat̄. Mar. xj. Cum stabitis ad  
orādum dimittite s̄ q̄d habetis adūsus aliquē.  
vt pater vester q̄ est in cel̄ dimittat vob peccata  
vestra. q̄ si non dimiseritis. neq; pater v̄r̄ dimit-  
tet vob peccata vestra. Secūdo dicit sup̄ terrā  
sc̄z q̄ ista concordia fiat sup̄ terram et non sō ter-  
ra. Sup̄ terram petūt illi qui in suis oratōibus  
petunt remissionē peccatorū. gl̄am paradisi. tales  
audiunt̄. Q̄d cūq; petieritis p̄rem in noīe meo  
dabit vob. s. saluatōz. Sub terra petunt illi q̄ i  
suis oratōibus petunt diuitias honores q̄s de⁹  
exaudit q̄n̄q; et q̄n̄q; nō. Tertio dicit de omī re  
q̄cūq; petierint fiet ill̄. s. illud q̄d meli⁹ et vtilius  
et nō dicit fiet illis illud q̄d petūt. S̄z dicit̄ gl̄ose

S q̄

# 11. 11

✠

# Sermo

et doctores qui intelligit sic fiet illis. supple si petunt rem iustam fiet illi. supple vtiliter et salubriter. Confidentem pete quia vnum de duobus erit. vel accipies quod petis. vel melius quam petas. **Quarta** doctrina est de acceptabili presentatione. scilicet quando conuenimus simul et congregamur quomodo poterimus placere deo. **Ubi** sunt duo vel tres congregati in nomine meo ibi ego sum in medio eorum. **Primo** in nomine meo. nomen proprium christi est ihesus. **Luce. ij.** Vocatum est nomen eius ihesus. **Alia** nomina sunt cognomina. **Quando** congregamur pro salute animarum vel communitatum in nomine iesu quod idem est quod salus vel saluator. **Primo** congregamur in officiis diuinis in nomine iesu. scilicet pro saluatione animarum. ubi non sunt nisi duo. scilicet ecclesia vel laici vel viri et mulieres. **Ubi** tres scilicet chorus dexter et sinister. et illi qui sunt in medio in pulpito. et ihesus est in medio eorum. **Secundo** congregamur in sermone ubi sunt nisi duo. scilicet presbiter et predicator. vel tres. scilicet ecclesiastici. laici et predicator. et cristus est in medio. **Nota** ergo quod predicator debet diligenter studere et presbiter attente audire. **Nota** quod si quis dormit vel si respicit mulieres et e converso quod dicunt angeli qui sunt cum christo in medio. **Tercio** congregamur nos ecclesiastici ad officium diuinum. et quando dicitur Deus in adiutorium. subito est christus ibi. et chorus inclinatur pro chorus. scilicet christus in medio existenti reuerentiaz exhibendo. **Ergo** reuerenter inclinari debemus. sed quando aliquis stat in composita in choro dicit christus et sancti angeli. domine habet nos labijs honorat. cor autem eius longe est a nobis. **Mat. xv.** **Nota** de b. Martino qui semper timebat in choro. qui interrogatus quare timeret? Respondit quod propter christi presentiam. **Unde** si rex episcopus vel papa esset in choro quomodo staret quilibet honeste et composita. **Nota** et dissolutiones que fiunt in choro. **Quarto** congregantur etiam domi et rectores ciuitatis vel ville in nomine iesu. quando pro bono et vtilitate communitatis conueniunt. ibi est christus in medio. **Nota** si est ibi aliquis rector siue consiliarius non recte incedens. sed respicit carnes vel sanguinem vel munera et non deum angeli christo poterint dicere. **Domine** occidam istum preditorem. **Sed** quando vident ipsum incedentem recta intentione pro vtilitate communitatis commendant ipsum christo. **Idem** quando congregantur pro pace vel causa matrimoniali. ibi est christus in medio. si non mendosa ibi dicant. veritas tamen quando potest taceri. quia non omnis veritas est dicenda in omni loco. **Et** potest dicere quando non mentiuntur. **Tu** in nobis es domine. et nomen sanctum tuum inuocatum est super nos. **Mat. xiiij.** **Quinta** doctrina est de amabili remissione. scilicet remittendo iniurias sibi ad iniuriam. hoc ostendit ibi. accedens ad eum Petrus dixit. **Domine** quotiens peccabit in me frater meus et dimittam ei usque septies? **Dixit** ei ihesus. **Non** dico tibi usque septies. sed usque septuagies septies. **Mat. xvij.** **Omnes** glose ordinarie et exposito-

res dicuntur quod septuagies septies. id est totiens quotiens. et sic intelligitur. **Nota** tamen quod iste numerus septuagies septies potest exponi tripliciter. scilicet collectivae. diuisive et multiplicatiue. **Collectivae** exponendo septuagies septies. id est septuaginta et septem vicibus. **Ratio** quod in sacra scriptura numerus septenarius significat vniuersalitatem perfectam et totalitatem. **Unde** **Thob. xij.** legitur quod dixit angelus raphael **Thobie.** Ego sum angelus Raphael vnus de septem qui stamus ante deum. ubi docet glo. **Unde** de vniuersis. quando ergo septies coniungitur cum septuaginta tunc significat vniuersalitatem. **Secundo** exponitur diuisive sic. septuagies ex vna parte. scilicet debes remittere. et septies ex alia. scilicet debes remittere. **Unde** legitur **Leui. xxv.** quod dominus ordinavit iudeis iubileum de septem in septem annis. ut permitterent quiescere terram ne seminarent neque colligerent di. **Sex** annis feres agrum tuum. et sex annis putabis vineam tuam colligere fructus eius. **Septimo** autem anno erit sabbatum requies domini. **Item** ordinavit alius iubileum septem annorum et in illo remittebatur omne debitum di. **Sanctificabis** annum quinquagesimum et vocabis remissionem cunctis habitatoribus terre. **Leui. xxv.** **In** quo ostenditur et innuit nobis duplex modus remissionis. **Primus** ut permittamus quiescere terram. scilicet corpus proximi ne sibi noceamus vindictam recipiendo. **Secundo** remittere omne debitum. scilicet omne odium et iram cordis. **Tercio** potest exponi multiplicatiue. tunc septuagies septem. id est septuaginta vicibus septem. que sunt. cccxc. in quo numero innuunt nobis septuaginta hebdomade. ut habet **Daniel. ix.** Septuaginta hebdomade significat tot anni transire debebant a danieli usque ad christum. **Et** ista expositio tangit causam remissionis. quia sicut christus virtute passionis sue venit ad remittendum peccata. sic nos exemplo christi debemus remittere iniurias. **Eph. iij.** Estote benigni inuicem et misericordes donantes iniuriam sicut deus in christo nobis donauit. **Prima** expositio tangit numerum remissionis. quia septuagies septies. id est totiens quotiens. **Secunda** tangit modum non tangendo corpus. **Tertia** tangit causam. quia nos exemplo christi debemus remittere et amore sui. ut eleuemur ex parte in gaudium eternum.

**Feria** quarta post dominicam tertiam quadragesime. **Sermo.**

**Q**uare discipuli tui transgrediuntur traditiones seniorum. **Mat. xv.** **Sermo** erit de sancto euangelio. **Sanctum** euangelium continet tres magnas questiones que fuerunt pro christum disputate et determinate. **Prima** fuit phariseorum contra christum. et ista fuit infectiua et maliciosa. **Secunda** fuit contra iudeos. et ista fuit instructiua et vir-